

Nők szerepe a kutatás- fejlesztésben

Dr. Groó Dóra

Ügyvezető igazgató

**Tudományos és Technológiai
Alapítvány**

Politikai háttér

- **Lisszabon**, Európai Tanács ülése, 2000.
Cél: 2010-re az EU legyen a legversenyképesebb és a legdinamikusabb tudásbázissal rendelkező gazdaság
Megvalósítás: az Európai Kutatási Térség létrehozása, melynek fő eszköze a 6. KTF Keretprogram
- **Barcelona**, Európai Tanács ülése, 2002.
Az EU K+F kiadásait növelni kell annak érdekében, hogy 2010-re elérje a GDP 3%-át.
2002-ben: EU átlag 1,93% (Svédország: 3,78),
USA: 2,69%, Magyarország: 0,96%
- Európai Bizottság 2002-es közleménye: **Több kutatást Európának – a GDP 3%-a felé**

Nemzetközi tevékenységek

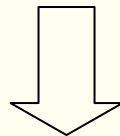
- **CEDAW** (Convention of Elimination of All Forms of Discrimination Against Women)
165 állam a tagja, Magyarország 1982. óta tag;
rendszeres jelentések a nők jogaival kapcsolatban
- **1999. UNESCO World Science Report**
a nők beáramlása a felsőoktatásba nem eredményezte
automatikusan hasonló részvételüket a tudományos pályán

EU intézkedések – általános esélyegyenlőség

1996. EB közlemény: A nők és férfiak között esélyegyenlőség elvének belefoglalása minden közösségi politikába és tevékenységbe

1997. Amszterdami szerződés: egyik célkitűzése a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség megteremtése

Pozitív diszkriminációs programok
Közösségi Stratégia a nemek közti esélyegyenlőségért
2001-2005

EU intézkedések – K+F 1.

1999. EB közlemény: Nők és tudomány - a nők mozgósítása az európai kutatás gazdagítása érdekében

1998. **Helsinki csoport** létrehozása

kormányzatot képviselő tagokból áll

15 EU tagországból + 17 Keretprogramhoz társult országból

Magyarország képviselője Dr. Vass Ilona

Jelentés 2002-ben: Nemzeti politikák a nők és a tudomány terén
Európában

EU intézkedések – K+F 2.

1998. **Nők és Tudomány szakértői csoport** létrehozása

15 EU tagország képviselői

feladat: a női részvétel problémáinak / lehetőségeinek azonosítása a kutatás-fejlesztésben

Jelentés 2000-ben: Tudománypolitikák az Európai Unióban: a kiválóság támogatása a nemek közti esélyegyenlőség megteremtésével

„**gender mainstreaming**” = a nők és férfiak közti esélyegyenlőség integrálása a szervezetbe és kultúrájába, az összes programba, politikába és a gyakorlatba
alapdokumentum, melynek hatására a gender mainstreaming követendő **irányelv** lett a kutatásban

EU intézkedések – K+F 3.

2000. EB közlemény: Az Európai Kutatási Térség felé az ERA koncepció egyik kulcseleme az esélyegyenlőség

2000. Tudomány és Társadalom Akcióterv
4 akció a Nők és Tudomány tématerületen

Women and Science pályázatok a 6. K+F Keretprogramban (a Science and Society felhívások keretében)

EU intézkedések – K+F 4.

2002. **Nők az ipari kutatásban** szakértői csoport
képviselők 15 EU tagországból

2003. szeptemberben jelentés: **Nők az ipari kutatásban -
Ébresztő az európai iparnak**

2002. **ENWISE** (Enlarge the Women and Science initiative to
the East) szakértői csoport létrehozása
Tudomány és Társadalom akcióterv 27. pontja alapján:
a nemi esélyegyenlőség elősegítése a kutatás-fejlesztés terén a
szélesebb Európában
tagok: Közép-Kelet-Európa + balti országok
nem kormányzati képviselők különböző tudományterületekről
Magyarország képviselője: Dr. Groó Dóra

Az ENWISE jelentés - következtetések

- A női kutatók aránya magasabb, mint az EU-15-ben – de ez nem igazán jó hír
- A nők többsége olyan kutatási területen dolgozik, ahol rosszak a finanszírozási feltételek, és szűkebb foglalkozási teret töltenek be
- A női kutatók fizetése alacsonyabb
- A nők erősen alulreprezentáltak a K+F vezetői pozíciókban, hiányzik a képességeiknek megfelelő előléptetés
- Ha mégis jelentősebb pozícióban kerülnek, akkor ahhoz kisebb presztízs javak, kompenzáció, mobilitás és tekintély kapcsolódik
- A nők és ezen belül a női kutatók nincsenek kellően tudatában annak, hogy több járna nekik

Az ENWISE jelentés – ajánlások 1.

- A „nők és tudomány” kezdeményezés kapjon **folyamatos politikai támogatást**; Nemzeti Operatív Bizottságokat kell felállítani a nők kutatásban betöltött helyzetének erősítése érdekében.
- Terjeszteni kell a **legjobb gyakorlatra** vonatkozó példákat.
- **Tanácsadó rendszert** kell létrehozni, melyben tapasztalt női kutatók segítik fiatalabb kollegáikat pályázatok elkészítésében, ösztöndíjak megszerzésében stb.
- **A nemzeti oktatáspolitikában** külön figyelmet kell fordítani a **nemek közötti esélyegyenlőség általánossá tételét támogató szemlélet kialakítására** az általános iskolától kezdve a felsőfokú oktatási intézményekig.

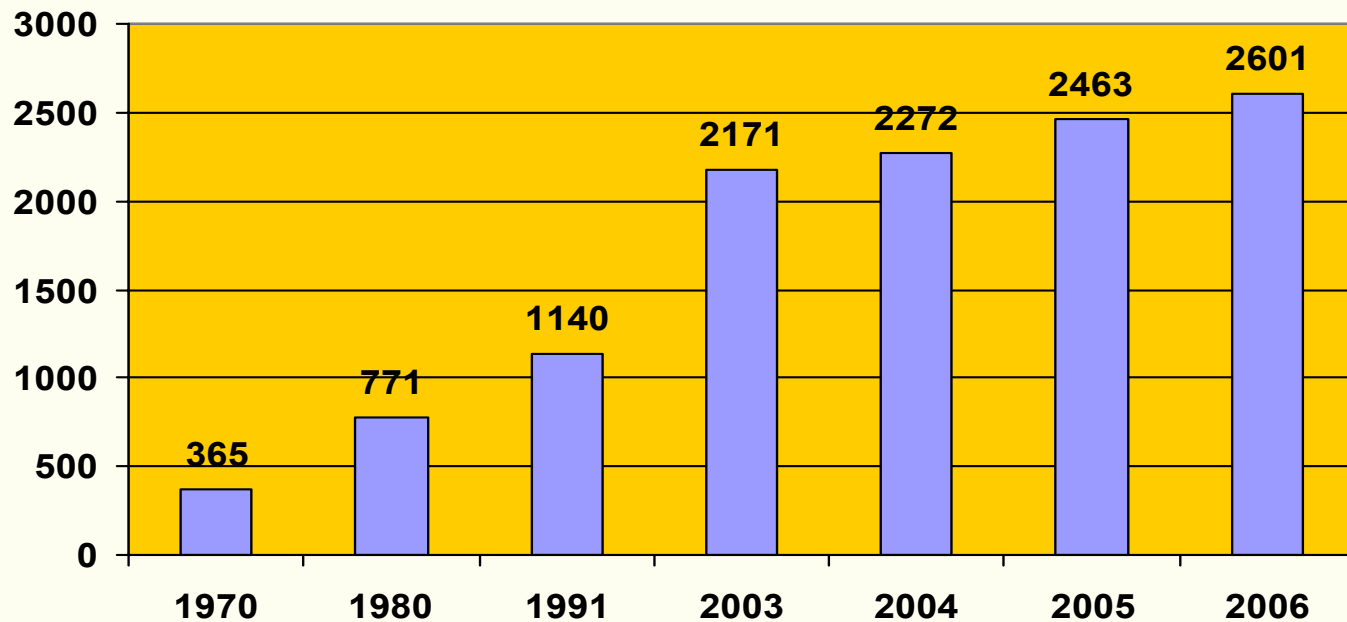

Az ENWISE jelentés – ajánlások 2.

- A nemzeti hatóságoknak ösztönözniük kell a családbarát **intézkedéseket** az állami és magán K+F intézményekben.
- A médiának **javítania kell a tudományról kialakult képet**; az összképnek az eddigieknél vonzóbbnak kell lennie a nők és a fiatalabb generáció számára.
- A tudományos munkát végző nők számára **szakmai szervezeteket** és ezek **hálózatait** kell létrehozni, bevonva azokat a kutatónőket is, akik most tértek haza külföldről, vagy jelenleg külföldön dolgoznak.

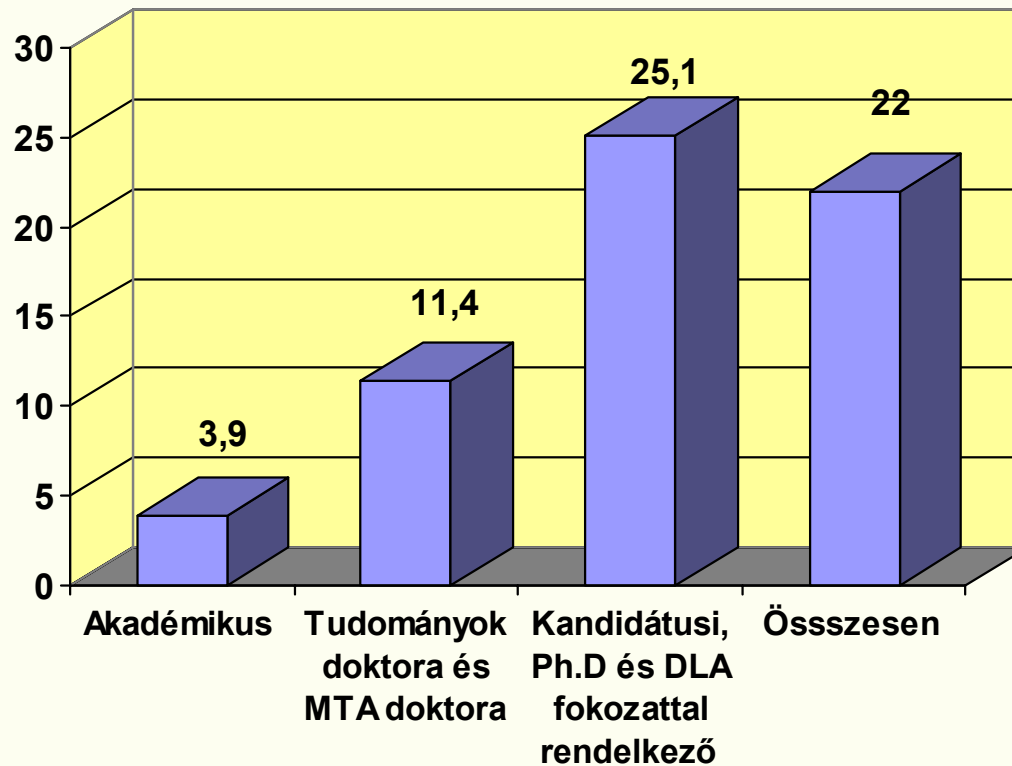
Magyar helyzetkép 1.

A tudományos fokozattal rendelkező nők száma

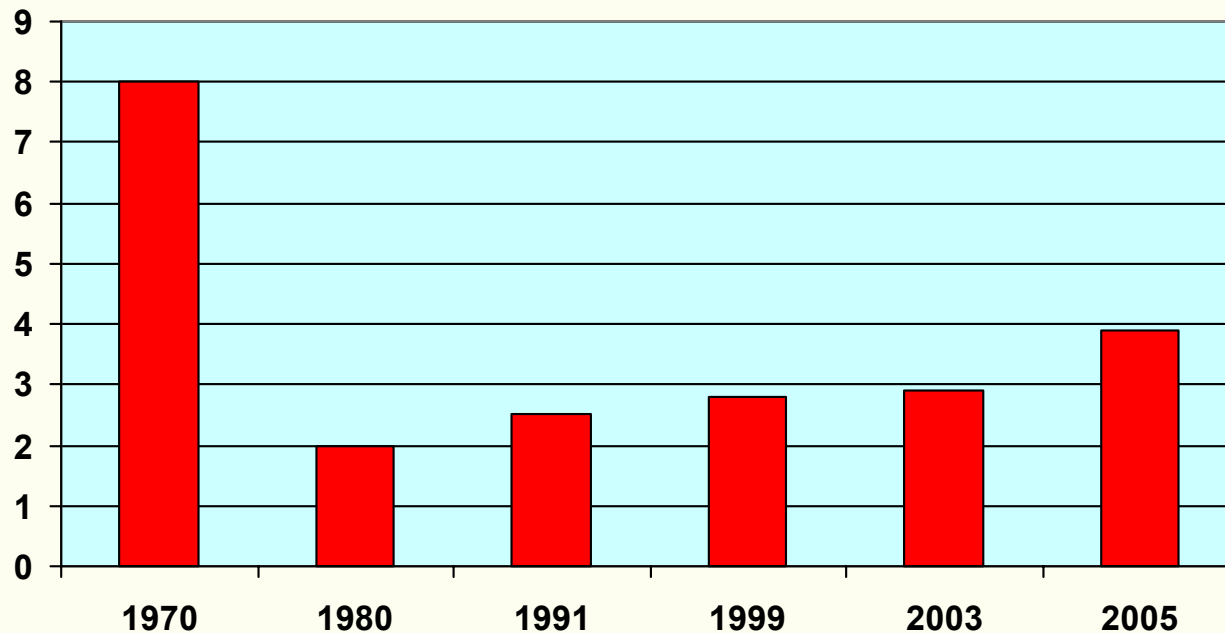
Magyar helyzetkép 2.

A nők aránya az akadémikusok, doktorok és más tudományos fokozattal rendelkezők közül 2005-ben (%)

Magyar helyzetkép 3.

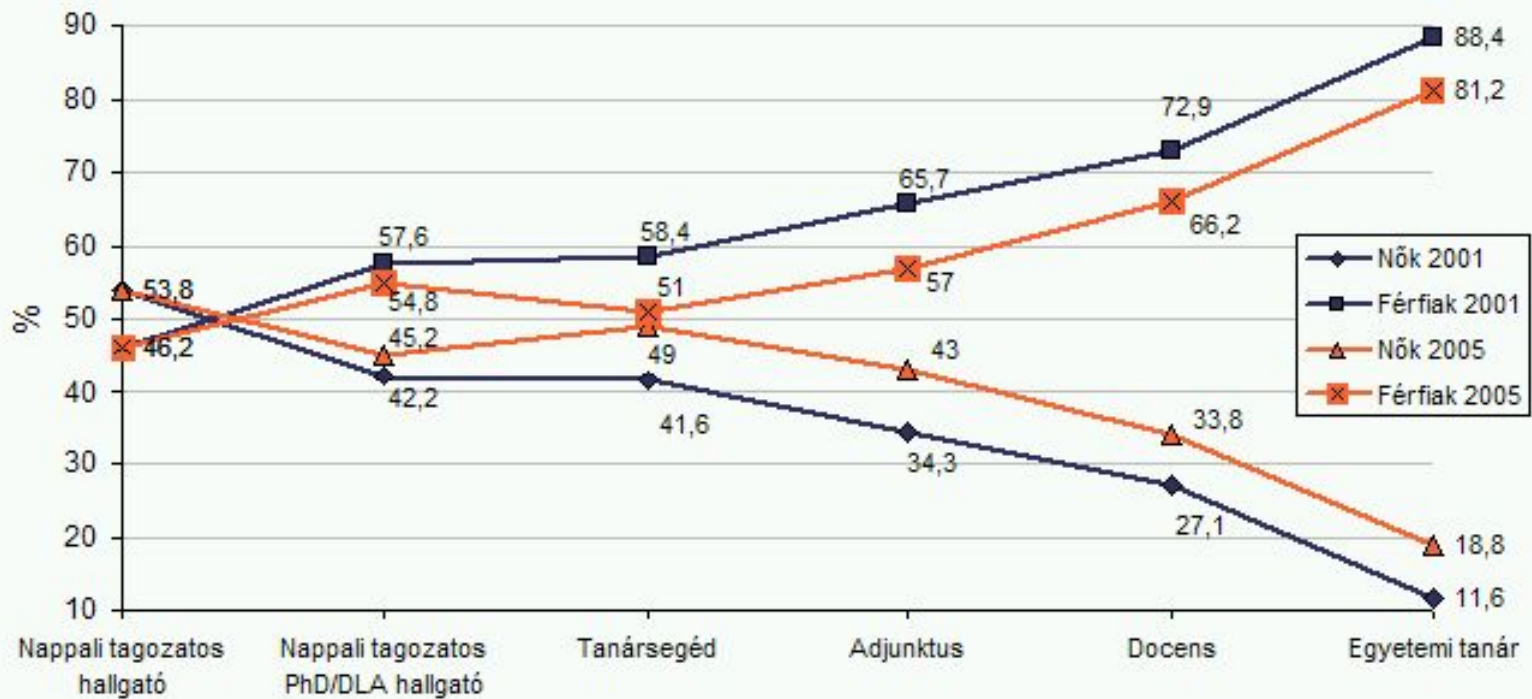
Női akadémikusok aránya
(%)

2007. május: 7 új női levelező tag

Magyar helyzetkép 4.

A nők és férfiak eloszlása az egyes pozíciók között az egyetemi hierarchiában

Forrás: KSH 2002a és 2006b alapján, saját számítás

Női kutatói karrier – a nehézségek

A kutatás, mint szakma az akadémiai modellhez alkalmazkodik. E rendszerben való felemelkedéshez egy rettentően keskeny létrán kell felmászni: végzős diáktól a tanársegéden keresztül az adjunktuson át a professzorig. A tudományos területen dolgozó nők többsége soha nem járja végig ezt az utat, hanem munkássága nagy részét, vagy akár egészét másodhegedűsként tölti a kutatás vezetője mellett.

Vivian Gornick, Women in Science, 1990

Női kutatói karrier – miért érdemes mégis?

Diákkorban

- érdekes témákkal lehet foglalkozni
- okos emberekkel lehet beszélgetni
- van támogatás (KutDiák mozgalom)

Egyetemi évek alatt

- TDK – felkészülés a kutatói pályára

PhD időszakban

- több lány kezdi el, kevesebb fejezi be

Akadémiai kutatásban – lassan, de változik a helyzet

Ipari kutatásban – munkahelyi támogatás a kiválók megtartására

Új fejlemény

2008. szeptemberében megalakult a
NŐK A TUDOMÁNYBAN EGYESÜLET,
melynek célja a kutatónők helyzetének javítása,
esélyegyenlőségük biztosítása.

Az Egyesület az alábbi feladatokat tűzte maga elé:

- a kutatás-fejlesztés területén a női esélyegyenlőség háttérének és feltételeinek tudományos vizsgálata,
- közvélemény- és szemléletformálás,
- a nők szerepének növelése a kutatásban és a tudományos élet irányításában.

Köszönöm figyelmüket!

Dr. Groó Dóra

TÉT Alapítvány

Tel: 213-7868

E-mail: dora.groo@tetalap.hu